

Рис. 5. Ігор Дітчук та Ольга Заставецька під час конференції, приуроченої до 100-річчя від дня народження академіка М.Паламарчука

Важко писати про рідну людину в минулому часі. Проте, навіть побіжний характер споминів сповнює усвідомлення, що коротке життя сестри та мами на диво багате здобутками й не минуло безслідно.

Мирослав Сивий
доктор географічних наук,
професор кафедри географії та
методики її навчання
*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

СПОМИНИ ПРО ЗАСТАВЕЦЬКИХ

Так склалося, що з Ольгою Володимирівною та Богданом Івановичем ми прожили в одному кооперативному будинку (правда, у різних під'їздах) понад 33 роки, пропрацювали поряд десятки років, то ж можна сказати, що спілкування наше було більш, ніж тривалим і знали ми один про одного досить багато. А почалось наше знайомство у далекому 1983 році, коли Свинко Йосип Михайлович організував кафедру географії на тодішньому природничому факультеті, деканом якого був Сергій Йосипович Грушко,

людина дуже неординарна й енергійна. Йосип Михайлович тоді збирав викладачів для майбутньої кафедри з різних кінців Радянського Союзу. Я приїхав зі Львова, де працював до того в системі Академії наук УРСР. А Ольга Володимирівна на той час вже була у штаті кафедри, тільки що захистила кандидатську дисертацію й працювала асистентом кафедри. Це була молода 30-річна жінка, яка читала на кафедрі загальногеографічні дисципліни. Через пару років Ольга Володимирівна перейшла працювати на новостворену кафедру економічної і соціальної географії, першим завідувачем якої був Іван Гнатович Процик.

Богдан Іванович прийшов на кафедру у 1983 році. Вже через рік ми разом із сім'єю Заставецьких отримали квартири в одному будинку й стали сусідами. Заставецькі були цікавими співрозмовниками й кваліфікованими географами, тому мені як геологу за базовою освітою було чого у них повчитись, особливо у неформальних обставинках. Пам'ятаю наші довгі вечірні посиденьки з Богданом Івановичем у нас вдома за чаєм (Богдан Іванович, на жаль, для мене звичайно не був активним прихильником алкогольних напитків). Кінець 80-их років в Україні був дуже цікавим й насиченим різноманітними подіями – Союз тріщав по швах, в Україні зароджувались нові патріотичні організації і рухи. Першим було, по-моєму, Товариство української мови і Богдан Іванович в Тернополі брав активну участь в його створенні й становленні. Тому наші вечірні бесіди були в основному про політику – все було настільки новим, хвилюючим, багатообіцяючим, що політичні питання виступали пріоритетом. Ходили навіть такі жарти серед студентського загалу, що Богдан Іванович починав свої лекції із сакраментальної фрази: "Україна в небезпеці, шановне панство". Не берусь стверджувати, так це, чи ні, але Богдан Іванович, справді тоді був дуже активним в громадському житті міста – депутат обласної ради, руховець та ін. Одночасно обоє Заставецьких брали найактивнішу участь в закладанні підвалин вищої географічної освіти у краї – організовувались перші польові практики, створювалась матеріальна база обох кафедр, проводились перші студентські й викладацькі конференції, виконувались договірні науково-дослідні роботи з інститутом землеробства й тваринництва та ін.

Десь у кінці 1900-х років вийшла моя монографія по мінеральних ресурсах Тернопільської області. Я приніс її Заставецьким додому і тоді, пам'ятаю, Богдан Іванович сказав: "А тепер, коледзю, сідай і роби таку роботу по Поділля і це буде твоя докторська дисертація". Таким чином, можу вважати Богдана Івановича своїм хрещеним батьком в географії. Ольга Володимирівна на той час уже захистила докторську дисертацію. Трохи

згодом, на початку 2000-х Ольга Володимирівна сприяла мені у підборі наукового консультанта до написання докторської роботи, познайомивши з провідними львівськими географами: О.І. Шаблієм, І.П. Ковальчуком та ін.

Рис. 6. Фото на згадку. Студентська науково-практична конференція «Життєвий і творчий шлях Олени Степанів»

Згадуються також неодноразові поїздки з Богданом Івановичем на польові практики – в Нирків, Устеріки та ін. Богдан Іванович тоді проводив практику з гідрології – це була одна з найприємніших практик: близько до води, не треба пертися вгору та ін. Це були незабутні дні: чеське пиво, застілля у місцевих вчителів з гуцульською кухнею, обов’язковим банушем, книшками, розповідями про місцеві звичаї. При цьому Богдан Іванович завжди знаходив можливості поєднувати географічні спостереження з відвідуванням місцевих культурних чи історичних пам’яток: в Карпатах це були, наприклад, музеї Ю.Федьковича у Путилі та І.Франка в Криворівні, що сприяло, звичайно, формуванню світогляду студентства.

Родина Заставецьких була географами від бога й лишила по собі помітний слід у становленні географічної науки й освіти в краї: це і створення географічних часописів (“Історія української географії”), й організація перших географічних форумів, й налагодження видавничої діяльності на кафедрах й плекання молодого покоління географів. Останнє є безперечно найбільшою заслугою Ольги Володимирівни, під керівництвом

якої захистилось 12 молодих науковців. А ще Ольга Володимирівна й Богдан Іванович були справжніми Українцями, патріотами свого краю, доброзичливими й чуйними людьми, завжди готовими допомогти (а Богдан Іванович ще й завзятим дискусантом на найрізноманітнішу тематику). Будемо пам'ятати їх такими.

Любомир Царик
доктор географічних наук,
професор кафедри геоєкології та
методики викладання екологічних дисциплін
*Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

**ОЛЬГА ЗАСТАВЕЦЬКА – ОРГАНІЗАТОР І РЕДАКТОР НАУКОВОГО
ЧАСОПISУ, ЧЛЕН СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ВЧЕНИХ РАД З
ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ**

Засоби масової інформації – власне наукові періодичні видання як основне джерело інформації для внутрішньонаукового спілкування (з кінця ХХ ст. – і в електронній формі) – забезпечують «спадкоємність та тяглість наукового знання, відтворення теоретичного освоєння світу, можливість вивчення методів наукового дослідження дійсності», формують громадську думку та науковий світогляд у суспільстві.

Просте та влучне визначення фахових часописів як типу видання, яким доцільно послуговуватися сьогодні, було сформульовано американськими дослідниками масової комунікації Дж. Айсеєм у 1980-х роках. Згідно з ним, фаховий часопис – той, що написаний фахівцями для фахівців. Окремо потрібно згадати й класифікацію Дж. Айсей про три види науковості наукової літератури, яку можна застосувати і до періодичних видань: «а) власне наукова книга, призначена для суто академічної аудиторії; б) наукова література для ширшого кола фахівці для зацікавленого читання насамперед “академічної публіки”, а також фахівців - “суміжників”; популярна наукова література для зацікавленої публіки».

Ідею створення наукового часопису з історії української географії було започатковано результатами тісної співпраці лідерів-географів трьох провідних вищих навчальних закладів Західної України проф. Шаблія О.І. (Львівський НУ), доц. Заставецького Б.І. (Тернопільський ДПУ) та проф. Жупанського Я.І. (Чернівецький НУ). Створення незалежної Української держави вимагало від науковців географів докорінного перегляду навчальних